

De sista träden

Dessa träd är de enda som står kvar idag vid Backåkra strand på Sveriges sydkust. För två år sedan rullade skogsmaskinerna in och började skövla en stor bit av skogen. Jag var där på promenad med hundarna när maskinerna rullade in och började vräka omkull träden. Jag fick kalhyggesfrossa; det var precis som på sjuttioalet då jag var barn och maskinerna rullade in i skogen där jag växte upp. På en vecka kunde maskinerna ödelägga en kvadratkilometer av vår lekplats, alla träden vräktes omkull som tändstickor, inte ett enda sparades, och våra kojor jämnades med marken. Granskogen skulle bli massaved .

Men i Backåkra hade man andra planer. Skogen är en del av Hagestad naturreservat och det visade sig att Naturvårdsverket vill återskapa den sandstäppsmiljö som fanns där innan man på 1700-talet planterade tall för att förhindra sandflykt. Sandstämpan, som redan finns vid några andra strandnära områden i Skåne, har en stor biologisk mångfald.

Man har sparat några träd, de flesta halvdöda eller döda, för att ge hem åt olika djur. Numera när jag går i skogen, höjer jag blicken då jag kommer ner i den skövlade delen och håller den fäst vid de träd som finns kvar, allt för att slippa se den uppkörda, såriga marken. Under de två år som gått har dessa träd alltmer blivit till personer. Ett träd är torrt och härjat men är en överlevare; två grenar är fortfarande vid liv. En av de döda tallarna har tydligen konkurrerat med ett annat träd och bara hunnit tre meter uppåt, sedan har det blivit stopp. Då har det växt runt i en cirkel under det större trädet, innan det dött. Dessa sista träd i området står onaturligt ensamma nu, men de har också blivit intressantare för att de frilagts. Nu syns deras former tydligare och hur de levt deras liv i samspel med andra träd.

Jag hade aldrig trott att jag skulle göra en utställning med träd. Träden och skogen är något att njuta på plats, där jag känner kontakt med något stort och tidlöst. Bilder jag genom åren tagit i skogen, har aldrig levt upp till upplevelsen där. Jag har faktiskt aldrig sett något fotografi av träd och skog som gett den känslan. Video har jag däremot sett som lyckats, men där finns ju både rörelse och ljud som lägger till bilden.

Den här gången kunde jag bara inte sluta fotografera. Jag blev envisare för varje misslyckat försök; jag ville ha fram detta i fotografi. Backåkraskogen var min, och då träden i skövlingen blev stående ensamma, blev de ännu mer mina. Det första halvåret fotograferade jag digitalt men det funkade inte. Sedan började jag fotografera analogt med mellanformatskameran. Det saknades fortfarande så mycket i bilden; vinden, doften, fuktigheten, kylan. Trots formerna i träden, trots diset och dimman som omsluter dem, moln med former som möter upp trädens former; trots allt det fina blev fotografiet inte hälften så starkt som den upplevelse det var att vara där. Men så började jag experimentera i mörkrummet med flytande fotografisk emulsion, och då började något hända. Själva materialet fick ett eget liv som inte hade med mitt foto att göra. Den flytande emulsionen gav något organiskt till bilden, ytan blev mindre platt och emulsionen skapade rörelse. Olika beroende på om jag bredde ut den på papper eller träplattor. Jag kunde med fingertopparna breda ut emulsionen så att den bildade vågor som i bilden blev dimbankar eller moln som inte fanns i negativet. Om emulsionen rann lite neråt blev det liksom fuktigare i luften. Någonting nytt hände. Bilden blev snarare något i sin egen rätt, än som representation av verkligheten.